

GJØVIKREGIONEN HELSE- OG MILJØTILSYN IKS

Interkommunalt selskap for Gjøvik, Toten, Land og Gran

Miljørettet helsevern er en lovpålagt tjeneste i henhold til lov om folkehelsearbeid, kapittel 3, Miljørettet helsevern. Kommunens ansvar for folkehelse er hjemlet i kapittel 2 i folkehelseloven.

GHMT vurderer forhold som kan medføre helsefare eller helsemessig ulempe utover det som normalt kan aksepteres fra en eller flere miljøfaktorer. Utgangspunkt for vurderingene er lover og forskrifter gitt etter helselovgivningen.

ÅRSRAPPORT 2017

Innhold:

1. Sammendrag

2. Presentasjon av organisasjonen

3. Arbeidsoppgaver / regelverk

4. Oversikt / gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver

- Skoler og barnehager
- Asylmottak
- Campingplasser
- Legionella
- Badeanlegg og lignende
- Badevanns- og vassdragsovervåkning
- Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)
- Solarier
- Radon
- Drikkevann
- Inneklima
- Støy og luftforurensing (lukt)
- Slam og gjødsel
- Skadedyr
- Beredskapsplaner
- Samarbeid med Mattilsynet
- Helse i plan
- Folkehelseoversikter
- Andre samfunnsmedisinske saker
- Kurs og faglig nettverk
- Informasjon til eierkommunene

1.Sammendrag

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS (www.ghmt.no) har 4,5 årsverk, hvorav en samfunnsmedisinerstilling (ubesatt i 2017), 3,5 stillinger som ingeniør/rådgiver og en seniorkonsulent to dager i uka som utfører samfunnsmedisinske og teknisk hygieniske oppgaver i Gjøvik, Østre og Vestre Toten, Nordre og Søndre Land, og Gran kommune.

Selskapet er underlagt lokal politisk styring med representantskap og styre. Regnskap, lønnsutbetalinger etc. gjøres av økonomiseksjonen i Gjøvik kommune. Netto driftsutgifter fordeles mellom deltakerkommunene etter innbyggertall og driftsbudsjettet for 2017 hadde en nettoramme på 4 500 000,- kr. Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegene i hver av deltakerkommunene. Det avholdes regelmessige møter med disse (Fagrådet for miljørettet helsevern). Kommuneoverlegene har inngått en interkommunal stedfortrederavtale slik at det alltid er en til stede ved ferier og annet fravær. Det har i tillegg vært faste møter hver 14. dag med kommuneoverlegen i Gjøvik og S. Land/ V. Toten for å ivareta den samfunnsmedisinske kompetansen i selskapet i fravær av samfunnsmedisiner som er vanskelig å rekruttere.

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS (GHMT) utfører lovpålagte oppgaver som tilsyn, rådgivning og løpende saksbehandling etter folkehelseloven, smittevernloven, tobakksskadeloven og strålevernloven med tilhørende aktuelle forskrifter. Miljørettet helsevern skal også ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, oversikt over helsetilstanden i kommunen samt ivareta helseaspektet i planlegging. Samarbeid med andre etater er viktig for å ivareta oppgavene, som prioriteres etter risiko, henvendelser og klager.

Det har også i 2017 fortsatt vært fokus på oppfølging av skoler og barnehager, særlig i Gran kommune, og godkjenning av disse etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Videre har det vært fokus på oppfølging av asylmottak hvor det tidligere er gitt avvik på inneklimate, renhold, avfallshåndtering, sanitære forhold, sikkerhet og smittevern. De fleste avvikene har blitt lukket innen gitt frist.

Det ble foretatt tilsyn med prøveuttak ved alle badeanleggene. Det er foretatt prøveuttak ved de mest brukte badeplassene i løpet av sommeren (ca. 30 badeplasser). Badeanlegg og badeplasser har stort sett god vannkvalitet. Det er også gitt råd og veiledning om forebygging av Legionella og vannkvalitet i private brønner, og foretatt felles tilsyn med Mattilsynet på campingplasser.

Det har vært en rekke forespørsler fra privatpersoner vedr. radon. Det er i Gjøvikregionen inngått avtale med Radonlab om radonmåling til en gunstig pris. Ellers har det vært henvendelser vedr. skadedyr, støy, samt fokus på helse i plan, bl.a. ifm. uttalelser til reguleringsplaner og andre planer. Kommuneoverlegene har diskutert aktuelle problemstillinger som gjelder smittevern, miljørettet helsevern og folkehelse i fagrådet.

I regi av GHMT er det en tverrfaglig koordineringsgruppe for arbeid med folkehelseoversikter og felles satsningsområder innen folkehelse for regionen. GHMT har oppdatert statistikkgrunnlaget for folkehelseoversiktene i regionen og arrangert seminar om helse i planlegging i samarbeid med Oppland Fylkeskommune og Fylkesmannen i oppland 7 og 8. februar.

De ansatte har deltatt på kurs og nettverksmøter for å holde seg faglig oppdatert.

2. Presentasjon av organisasjonen:

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS (GHMT) er et interkommunalt selskap som utfører tilsyn og forvaltningsoppgaver i forbindelse med forebyggende helsearbeid etter folkehelse-loven, smittevernloven, tobakksskadeloven og strålevernloven og tilhørende forskrifter.

Selskapet er underlagt lokal politisk styring via et eget representantskap og styre. Selskapet er registrert i Brønnøysundsregistrene med organisasjonsnummer 976 112 555.

Selskapets øverste organ er Representantskapet. Kommunestyrene i de 6 eierkommunene velger hver et medlem med varamedlem til Representantskapet. Valgene følger kommunevalgperioden.

Selskapet skal ha et styre på 7 medlemmer med varamedlemmer som velges av representantskapet etter forslag fra eierkommunene (6 styremedlemmer – ett fra hver kommune) og de ansatte (1 styremedlem). Styrets medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for 4 år om gangen. Styret velger selv leder og nestleder.

Økonomiseksjonen i Gjøvik kommune er selskapets regnskapsfører og foretar innkrevning av utestående fordringer, lønnsutbetalinger, samt skattetrekk, trekk av feriepenger, pensjonspremie m.v., samt alle utbetalinger etter anvisning fra selskapets daglige leder. Selskapets revisor er Innlandet Revisjon IKS.

Gjennom selskapsavtalen har eierkommunene delegert til Representantskapet å vedta handlingsprogram og årsbudsjett for selskapet. Netto driftsutgifter fordeles mellom kommunene Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Søndre Land, Nordre Land og Gran etter folketall. Det budsjetteres med å benytte kr. 300 000 av GHMTs disposisjonsfond som pr 31.12.2017 utgjorde kr. 849 708,-,

Driftsbudsjettet for 2017 hadde en bruttoramme på kr 5 230 000,- og en netto ramme på Kr 4 710 000,- med følgende fordeling:

	Gjøvik	V. Toten	Ø. Toten	S. Land	N. Land	Gran	Summer
Kommunenes netto-utgifter i 2017 (kr)	1 584 000	702 000	801 000	310 500	369 000	733 500	4 500 000

Etaten har i alt 4,5 stillingshjemler. Gruppert etter hovedoppgaver fordeler stillingene seg slik:

Administrasjon/ tilsyn/forvaltning:	1 stilling som daglig leder i 100 %
Tilsyn/ forvaltning:	1 stilling som avd. ing. i 100 %
	1 stilling som rådgiver i 100 %
	1 stilling som rådgiver i 50 %
	1 stilling som samfunnsmedisiner (100 % stilling)
	Seniorkonsulent ca. 15 t i uka.

Det har vært problemer med å rekruttere lege til samfunnsmedisinerstillingen, og styret vedtok høsten 2015 at stillingen kan fylles av en annen person (ikke lege) med relevant fagbakgrunn ut 2017. Den samfunnsmedisinske kompetansen ivaretas av kommuneoverlegene fra eierkommunene med etter andel i selskapet.

De andre ansatte ved GHMT har også bidratt med oppgaver og det var vært ansatt andre i til sammen 140% stilling i stillingen.

To ansatte har hatt svangerskapspermisjon i 2017, den ene startet igjen 01.05.17 og den andre 23.10.17.

Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegen i den enkelte deltakerkommunen. De har alle delegert myndighet fra kommunestyrene i tillegg til den myndighet som er gitt direkte gjennom lovverket.

Det avholdes regelmessige møter ca. 6 ganger i året mellom kommuneoverlegene og ingeniørene/ rådgiverne ved Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS (Fagrådet for miljørettet helsevern). Her samordnes samfunnsmedisinsk kompetanse og oppgaver kommuneoverlegene imellom, bl.a. utarbeidelse av smittevernplaner, drøfting av enkeltsaker, felles uttalelser til samfunnssaker m.m., samtidig som arbeidet til ingeniørene og rådgiverne i det interkommunale selskapet planlegges og koordineres.

Det er også etablert en folkehelseoversiktsgruppe med samarbeid om folkehelseoversikter og felles satsningsområder innen folkehelsearbeidet. Det har vært regelmessige møter gjennom året. Representanter fra Oppland Fylkeskommune og NTNU har deltatt på flere av møtene.

Kommuneoverlegene har inngått en interkommunal stedfortrederavtale og er stedfortreder for hverandre ved ferier og annet fravær. Kommuneoverlegen i Vestre Toten har vært fast stedfortreder ved GHMT siden samfunnsmedisinerstillingen ikke har vært besatt. Kommuneoverlegen i Gjøvik og kommuneoverlegen i S.Land/ V. Toten har hatt faste møter med GHMT ca. hver 14. dag. Det var ny kommuneoverlege i Østre Toten fra 01.09.17.

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS har egne hjemmesider (www.ghmt.no) hvor det finnes utfyllende informasjon om arbeidsområdene, og hvor nyheter blir lagt ut. GHMT kan også følges på Facebook.

3. Arbeidsoppgaver / regelverk:

Våre viktigste arbeidsoppgaver er å føre tilsyn med virksomheter og forhold som omfattes av folkehelseloven med forskrifter og smittevernloven, ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, ha oversikt over helsetilstanden i kommunen, samt å ivareta helseaspektet i samfunnsplanleggingen.

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS gir råd og veiledning, utfører tilsyn (inspeksjoner og revisjoner), prøveuttak og målinger, mottar meldinger og søknader om godkjenning fra virksomheter hvor det er krav om dette og saksbehandler disse. Vi gir også uttalelser til plansaker på ulike nivå (utslippstillatelser, reguleringsplaner, byggesaker etc.), og behandler klagesaker fra publikum. Vi bidrar også i arbeidet med folkehelseoversikter i kommunene, og gir innspill til planer.

Hovedoppgaver er barn og elevers arbeidsmiljø i skoler og barnehager, støy, luftforurensning, grunn- og vannforurensning, badevann, drikkevann, Legionella-problematikk, radon og annen stråling, inneluft, tobakksskadeloven, skadedyr, hygieniske forhold på offentlig tilgjengelige steder, avfallsbehandling, husdyrhold m.m., tilsyn med salongvirksomheter (frisørsalonger, tatovering, hud- og fotpleie, solarier o.l.), generelt smittevern, sosiale miljøfaktorer, ulykkesforebygging og helse i planlegging, herunder innsamling av statistikkgrunnlaget til folkehelseoversikter.

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS deltar i ulike fora i kommunene og samarbeider med ulike etater og virksomhetsområder for å ivareta helsehensynet i ulike saker. Det blir foretatt felles tilsyn når dette er hensiktsmessig.

De løpende oppgavene genereres ved at GHMT tar initiativ til tilsynsbesøk ut ifra en risikovurdering og tid siden forrige tilsyn, ut ifra meldinger/ søknader fra nye virksomheter eller virksomheter som har ønske om å endre/ utvide drift.

GHMT bruker tidvis mye tid på oppfølging av mer eller mindre kompliserte enkeltsaker. Mange virksomheter er flinke til å gi tilbakemelding, men vi ser også at flere ikke gir tilbakemelding, samt at kvaliteten på tilbakemeldingene varierer. I slike tilfeller kreves det purring og presisering av tilbakemeldingene, ofte fulgt av oppfølgingsbesøk.

GHMT mottar også henvendelser og klager på støy, lukt og andre miljømessige forhold som kan påvirke helsa til publikum. Henvendelsene varierer fra klagesaker som krever omfattende saksbehandling til spørsmål som besvares med råd og veiledning pr. telefon eller e-post.

Arbeidsoppgavene utføres etter følgende lovverk:

- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) 24. juni 2011 nr. 29
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer (smittevernloven) 5. august 1994 nr. 55
- Lov om strålevern og bruk av stråling (strålevernloven) 12. mai 2000 nr. 36
- Lov om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) 9. mars 1973 nr. 14
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) 10. februar 1967, nr. 00
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (offentleglova) 19. mai 2006 nr. 16

og følgende forskrifter:

- Forskrift om miljørettet helsevern 25. april 2003 nr. 486
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. 1. desember 1995 nr. 928
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann 22. desember 2016 nr. 1868
- Forskrift om skadedyrbekjempelse 21. desember 2000 nr. 1406
- Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. 6. mai 1998 nr. 581
- Forskrift for badeanlegg, bassengbad, badstu m.v. 13. juni 1996 nr. 592. Endringer ift. Legionella – ikrafttredelse fra 01.01.08
- Forskrift om strålevern og bruk av stråling 16. desember 2016 nr. 1659 (ikrafttredelse 01.01.17, 01.01.18 og 01.01.2020)
- Forskrift om fastsettelse av tvangsmulkt i medhold av lov om folkehelsearbeid 10. oktober 1988 nr. 836
- Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav 4. juli 2003 nr. 951
- Forskrift om oversikt med folkehelsen 28. juni 2012 nr. 692

Mye brukte veiledere (listen er ikke uttømmende):

- Veileder for kommunens tilsyn med miljørettet helsevern (IS-2288)
- Miljø og helse i skolen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2073)
- Miljø og helse i barnehagen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2072)
- Veileder i miljørettet helsevern (IS-1104)
- Vannrapport 123 Forebygging av legionellasmitte – en veiledning (4. utgave) (ISSN 1503-2167)
- Veileder til Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442)
- Veileder for støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg (IS-1693)
- Musikkanlegg og helse – veileder til arrangører og kommuner (IS-0327)
- Strålevern info 1:12, Radonmåling i skoler og barnehager
- Strålevern info 2:11, Radon i utleieleiligheter
- Lokale retningslinjer for natur- og friluftsbarnhager i Gjøvikregionen (2009)
- God oversikt – en forutsetning for god folkehelse (en veileder til arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (IS-2110)

- Drikkevann i spredt bebyggelse og på hytta (Folkehelseinstituttet) ISBN 978-82-8082-645-9
- Skadedyrveilederen (Folkehelseinstituttet)
- Smittevern i barnehage og skole (Folkehelseinstituttet)
- Den lille IK-hjelperen – Barnehager (GHMT 10.04.12)
- Faktaark om støy i barnehager og skoler (GHMT 02/2016)

Målinger og prøveuttak:

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS har en del teknisk måleutstyr og har mulighet til å foreta følgende målinger ifm. tilsyn/henvendelser:

- inneklimateparametere som CO₂, temperatur og relativ luftfuktighet
- muggsopp i luft
- belysning
- elektromagnetiske felter
- pH og klorinnhold i bassengvann
- orienterende radonmålinger over en kortere periode
- orienterende støymålinger/ etterklangsmålinger
- GHMT benytter for øvrig Mjøslab IKS ifm. med analyse av mikrobiologiske, kjemiske og fysiske prøver

4. Oversikt /gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver:

Skoler og barnehager:

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS utfører tilsyn og saksbehandling etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Kommuneoverlegen i den enkelte kommune er delegert vedtaks- og godkjenningsmyndighet etter forskriften.

Det er fortsatt skoler i Gran og et par i Gjøvikregionen som ikke oppfyller kravene til å bli godkjent etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Dette pga. mangelfull oppfølging av tidligere pålegg, bl.a. at inneklimate ikke oppfyller gjeldende normer, generelt dårlig standard og/eller mangelfulle rutiner. I Vestre Toten er det vedtatt å legge ned to gamle og bygge en ny ungdomsskole.

Ulike forhold gjør at mange av skolene i Gran foreløpig ikke kan godkjennes. Det samarbeides med administrasjonen i Gran kommune for å øke fokus på hva som må utbedres for at skolene skal kunne godkjennes. Hadeland videregående er tidligere godkjent etter forskriften og Brandbu barneskole og Moen skole ble godkjent i august 2017.

Det finnes planer for utbedring, men det tar ofte noe tid før prosjekter blir gjennomført. Så lenge det jobbes med og finnes planer og det ikke er akutt helsemessig betenkelig at barna har oppholdt seg i skolebyggene, har driften av skolene fortsatt.

Alle barnehagene i Gjøvikregionen er godkjent iht. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Ved manglende oppfølging kan godkjenningen trekkes tilbake. Gran kommune er 12 av 15, og 4 av 6 hjem i Gran kommunale familiebarnehage var godkjent ved utgangen av året. Her startet godkjenningsprosessen i 2012, og de andre barnehagene arbeider med å gjennomføre tiltak for å bli godkjent.

Manglende godkjenning vil innebære at virksomheten får nærmere oppfølging fra tilsynsmyndigheten, og manglende godkjenning kan være stansingsgrunn hvis manglene vedvarer i lang tid eller forverres.

GHMT deltar på møter og gir uttalelse til planer når det er endringer/ utvidelse av eksisterende eller nye barnehager og skoler. Når bygget er ferdig foretar GHMT en ferdigbefaring og gir, forutsatt at forholdene er tilfredsstillende, godkjenning etter forskriften.

Arbeid med å følge opp skoler og barnehager iht. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fortsetter kontinuerlig.

Det ble i samarbeid med NAV hjelpemiddelsentral Oppland gjennomført et tematisyn i 2016 om etterklang i barnehager i Gjøvikregionen og Gran. Oppfølging og lukking av avvik har fortsatt i 2017.

Asylmottak:

GHMT har siden høsten 2015 hatt fokus på tilsyn med ulike typer asylmottak. Alle asylmottak skal meldes iht. forskrift om miljørettet helsevern. På tilsyn har det vært fokus på inneklima, renhold, avfallshåndtering, sanitære forhold (utforming, kapasitet og standard), sikkerhet og smittevern. Psykososiale aspekter har også blitt vurdert i noen tilfeller. De fleste avvikene har gått på inneklima, renhold og sikkerhet, men avvik ift. sanitærforhold, smittevern og internkontroll forekommer også i relativt stor grad. De fleste avvikene lukkes innen gitt frist. Det blir også foretatt oppfølgingstilsyn for å verifisere utbedringene. Oppfølging av tidligere påpekte forhold og befaring i nye boliger fortsatte i 2017.

Campingplasser:

Det ble foretatt tilsyn ved tre campingplasser i 2017, hvorav to sammen med Mattilsynet.

Legionella:

Det blir gitt generelle råd og informasjon om legionellaforebygging ved henvendelser direkte til GHMT og ved tilsyn. Alle oppfordres til å gjennomføre en risikovurdering av sine anlegg og iverksette aktuelle tiltak ut fra veileder om forebygging av legionellasmitte fra Folkehelseinstituttet.

Badeanlegg og lignende:

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS foretar stikkprøver av badevannskvaliteten og oppfølging av internkontrollsystemet ved regionenes svømmebasseng. Det ble foretatt tilsyn med uttak av vannprøver ved alle badeanleggene i 2017.

De fleste bassengene har tilfredsstillende vannkvalitet, men noen anlegg har sviktende internkontroll med mangelfull dokumentasjon på prøveuttak og avvikshåndtering. Ved avvikende badevannskvalitet skal ansvarlig selv ha rutiner og ta ansvar for å stenge bassenget for publikum til forholdene er rettet.

Badevanns- / vassdragsovervåkning:

I løpet av sommeren ble det foretatt rutinekontroll av badevannet ved de mest besøkte badeplassene i kommunene. Ved Fastland friluftsbad på Gjøvik kontrolleres vannkvalitet og siktedyp ukentlig gjennom sommeren. Vannkvaliteten var god her hele sommeren, men hadde noe dårlig siktedyp på begynnelsen av sommeren og det ble gjennomført tiltak++.

Det ble tatt i snitt to prøveuttak ved hver badeplass ved Mjøsa, og 1-3 ved andre badeplasser. Det tas prøver ved de mest brukte badeplassene i regionen. Resultatene viste god vannkvalitet. Toalettforhold og hygieniske forhold ved badeplassen sjekkes også ifm. prøveuttak. På oppdrag fra NIVA blir det tatt ut vannprøver i Lena-elva ved Skreia Travbane og Hunnselva ved utløpet til Mjøsa ca. hver 14. dag gjennom året. Prøvene analyseres kjemisk (fosfor og nitrogen) og bakteriologisk (termotolerante koliforme bakterier).

Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.):

I følge forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. skal virksomheter som foretar tatovering og hulltaking godkjennes av kommunen. Vi ser en økt trend av virksomheter som ønsker å tilby permanent make-up. Lokalene til dette formålet skal også godkjennes av kommuneoverlegen.

Det er seks tatovører i vår region. Alle disse hadde tilsyn i løpet av våren 2017. Alle driver i godkjente lokaler. Ingen av virksomhetene fikk avvik etter forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. I etterkant av tilsynet ble det utstedt et tilsynsbevis, slik at virksomhetene kan vise til siste tilsyn. Målet er å gjennomføre årlig tilsyn hos tatovørene.

Lokaler som benyttes til frisør-, hud- og fotpleie (herunder solarier), hvor det ikke er penetrering av huden, har meldeplikt etter denne forskriften. Melding skal sendes kommunen ved GHMT før oppstart ved nyetablering og større ominnredninger. Vi fanger også opp nye salonger via avisa og andre medier. Endinger og nyetableringer blir fulgt opp med tilsyn.

Solarier:

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS fører tilsyn med solarievirksomheter etter to forskrifter; én som regulerer selve solsengene, hvilke rør som kan benyttes og merking av lokalet (forskrift om strålevern og bruk av stråling, § 36), og én som regulerer selve lokalet mht. ventilasjon, sanitære forhold m.m. (forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.).

Høsten 2017 deltok GHMT på den landsomfattende tilsynskampanjen i solarier Statens Strålevern sto bak. Fokus for kampanjen var system for alderskontroll, informasjonsbrosjyre til kunden, bestått solarieprøve og plakat advarselstekst og verneregler. Alle solarier i regionen ble besøkt, totalt 17 solarier. Ved disse 17 virksomhetene ble det avdekket 54 avvik. Fem virksomheter har valgt å avvikle virksomheten etter tilsynskampanjen.

Radon:

GHMT mottar radonspørsmål om sannsynlig forekomst og forespørsel om målinger. Det ble i slutten av 2011 inngått en felles innkjøpsavtale med Radonlab, med gunstig pris på radonmålinger for virksomheter og privatpersoner i regionen. Denne er videreført i 2017. Det er utarbeidet en radonbrosjyre om tilbudet og informert om tilbudet til eierkommunene og media.

Det anbefales at tiltak alltid bør utføres når radonnivået i ett eller flere oppholdsrom overstiger 100 Bq/m³, og at alle bygninger bør radonmåles regelmessig og alltid etter ombygninger.

Det finnes useriøse aktører som tilbyr måling og/ eller utbedringer for en relativt høy pris. Ofte er tilbud om vurdering og omfang av utbedringer ikke i samsvar, men overdrevet ift. målte verdier. GHMT har publisert informasjon om dette på hjemmeside og Facebook-side da det er viktig at denne informasjonen når ut til publikum.

Drikkevann:

Mattilsynet har hovedansvaret for oppfølging og tilsyn med vannverk. GHMT får henvendelser om vannkvalitet og hygieniske forhold knyttet til privat vannforsyning, og gir da informasjon og veiledning til disse og vurderer disse i samarbeid med Mattilsynet, VAR eller landbruk i kommunen. Ny drikkevannsforskrift trådte i kraft 01.01.17. Forskriften innebærer blant annet større ansvar for de som har små vannforsyningssystem, f.eks. hyttegrender og der få husstander deler vannforsyning. Det har fra 01.07.17 en registreringsplikt for Mattilsynet med siste frist for registrering 01.07.2018.

Inneklima:

GHMT mottar noen henvendelser vedr. inneklima i offentlige bygg (arbeidsplasser) og private boliger. Dette inngår ikke i våre lovpålagte oppgaver, men vi har i enkelte tilfeller vært behjelpelig med vurdering av inneklima og fukt- og muggsoppmåling, særlig i spesielle tilfeller der dette er et ønske fra helsestasjon, barnevern e.l.

Støy og luftforurensing (lukt):

GHMT har også i 2017 mottatt henvendelser om og klager på støy og luftforurensning. Mange av støysakene har vært av en spesiell karakter, og ofte er støyens karakter mer avgjørende for sjenansen enn den lydstyrken som kan måles.

Det har også vært henvendelser med klage på støv fra industrivirksomheter, og luktproblematikk knyttet til husdyrhold.

Slam/ gjødsel:

GHMT skal gi uttalelse iht. forskrift om miljørettet helsevern, til spredning og lagring av kloakkslam. I 2017 er det gitt tre slike uttalelser.

Skadedyr:

GHMT har også mottatt henvendelser om skadedyr og kommuneoverlegen i Gjøvik har i to saker benyttet skadedyrforskriften til å pålegge utbedringer.

Beredskapsplaner:

Kommunene arbeider hver for seg med oppdatering av beredskapsplaner. Kommuneoverlegene tar sporadisk opp problemstillinger fra de enkelte kommunene til drøfting i GHMTs fagråd, i hovedsak problemstillinger som gjelder smittevern miljørettet helsevern og lokale helseberedskapsplaner.

Samarbeid med Mattilsynet:

Det er faste samarbeidsmøter (et i mars 2017) mellom GHMT/kommuneoverlegene og Mattilsynet med drøfting av felles problemstillinger og vedlikehold/ revidering av eksisterende samarbeidsavtaler og rutiner. Det blir også foretatt felles tilsyn ved behov, bl.a. ved campingplasser.

Helse i plan:

GHMT har avgitt flere uttalelser/ innspill til reguleringsplaner og byggesaker for å poengtere ulike helsehensyn som bør ivaretas. Informasjon om regelverket innen miljørettet helsevern støy, lukt- og luftforurensing, sikkerhet, stråling m.m. er vanlig å påpeke i slike uttalelser.

GHMT ser nytten av å bli involvert tidlig i planprosesser og ønsker å delta mer aktivt på denne arenaen. Vestre Toten kommune og Søndre Land kommune har et eget areal- og helseforum hvor kommuneoverlegen og GHMT deltar.

GHMT arrangerte i samarbeid med Oppland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Oppland felles fagdager om helse i plan: «Planlegg for framtida» 7 og 8 februar. Alle som deltar i planlegging ble bedt om å ha fokus på sosiale forskjeller. Det var over 150 deltakere. Landskapsarkitekt og byplanlegger Michael Fuller-Gee med flere bidro til to innholdsrike dager.

Folkehelseoversikter:

Det er etablert en koordineringsgruppe som er tverrfaglig sammensatt. Formålet med koordineringsgruppen er å samordne folkehelseoversiktsarbeidet for deltakerkommunene. GHMT samler inn statistikkgrunnlag for folkehelseoversikter i kommunen i regionen og utføre den lovpålagt årlige oppdateringen av statistikkgrunnlaget.

Gruppen har hatt jevnlig møter og videreført samarbeid med Oppland Fylkeskommune og NTNU i 2017.

Det skal utarbeides et samlet oversiktsdokument hvert fjerde år som skal ligge til grunn for det langsiktige systematiske folkehelsearbeidet, samt en årlig oppdatering av statistikkgrunnlaget. Dokumentet skal foreligge ved oppstart av arbeidet med planstrategien og danne grunnlag for fastsettelse av mål og strategier innen folkehelsearbeidet.

Program for folkehelsearbeid i kommunene 2017-2027:

Program for folkehelsearbeid i kommunene er et initiativ fra Helsedirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet, Folkehelseinstituttet og KS. Dette er en satsing for å utvikle kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og livskvalitet. Satsingen skal bidra til å styrke kommunenes langsiktige og systematiske folkehelsearbeid jf. folkehelseoven.

Nordre og Søndre Land fikk søkte om midler til styrkebasert tilnærming som metode. Begge kommunene fikk 100 000 kr hver til et forprosjekt for å sjekke ut interessen for implementering av denne metodikken i kommunen. I forprosjektet var et av fokusområdene å kartlegge hva slags metoder som var i bruk allerede. Det vil bli avgjort i løpet av våren 2018 om kommunene vil gå videre og søke om midler til implementering av ny metodikk eller eventuelt videreutvikle metodikk som allerede er i bruk.

Andre samfunnsmedisinske saker:

Det dukker stadig opp saker av betydning for befolkningens helse, der samfunnsmedisinsk kompetanse er etterspurt og der GHMT sammen med kommuneoverlegen har faglig kompetanse til å utøve helsemessig «skjønn».

Eksterne kurs og faglige nettverk:

To av medarbeiderne deltok på årskonferanse i Trondheim 2.- 3. mai innen fagfeltet (Miljø- og helsedagene i regi av Nettverk for miljørettet folkehelsearbeid (NEMFO). En medarbeider deltok på folkehelsekonferanse i Kristiansand 8.- 9. mai, og på folkehelsekonferanse i Oslo den 23.- 24. oktober. En medarbeider deltok på Skadedyrdagene 8.- 9. mars og en annen på støykurs 6.- 7. november, IK-bygg konferanse 23.- 24. november, på saksbehandlarkurs bestående av 2 samlinger a to dager høsten 2017. Det var innleveringer med vurderinger som en del av kurset.

Tre ansatte deltok på fagdag om nytt fagsystem (KOMTEK-mhv fra Norkart) på Gardermoen 4. april og på fagdag om miljørettet helsevern i regi av fylkeskommunen den 5. april. Ellers har medarbeidere deltatt på dagskurs med støy, inneklima, folkehelse, regnskap m.m. som tema.

Gjøvikregionen helse- og miljøtilsyn IKS deltar på nettverksmøter for de som arbeider med miljørettet helsevern i kommunene i Akershus (MIA-nettverket). Møtene avholdes ca. 4 ganger i året og har relevant informasjon fra sentrale instanser om tidsaktuelle saker innen miljørettet helsevern. Det avholdes også jevnlig (ca. 2 ganger i året) møter med kollegaene i Mjøsområdet. I 2017 ble møtene avholdt på Gjøvik den 6.april og på Hamar den 15.november.

Informasjon til eierkommunene:

Årsrapporten sendes kommunenes postmottak og deles ut til styret, representantskapet, kommunestyremedlemmene i deltakerkommunene og andre interesserte. Kommuneoverlegen og GHMT holder også en felles presentasjon for kommunestyrene i hver valgperiode.

Årsrapport 2017 GHMT:

Gjøvik 18.05.18

Randi Haugen
Daglig leder